

SXEDIO-B.54

23.7.1974: Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΤΑΙΜΣ" ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΕΝΡΙ ΚΙΣΣΙΓΚΕΡ ΓΙΑ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΑΛΛΑΓΗ ΦΡΟΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΒΑΛΑΝ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΜΕΡΑ Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ Η ΕΟΚ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΑΥΣΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΩΝ ΣΤΗ ΓΕΝΕΥΗ

Η εφημερίδα "Τάιμς" του Λονδίνου σε ανταπόκριση της στις **23** Ιουλίου **1974** αναφέρεται σε ανακοίνωση από την Ουάσιγκτων και γράφει:

Ο δρ Κίσσιγκερ, υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ άφησε σήμερα να εννοηθεί ότι εξελίσσεται μια αλλαγή φρουράς στο στρατιωτικό καθεστώς της Ελλάδος.

Αλλά δήλωσε σε δημοσιογραφική διάσκεψη χθες ότι πιστεύει πως οι αλλαγές δεν θα έχουν επιπτώσεις στη συμφωνία καταπαύσεως του πυρός, πέραν της καθυστέρησεως για μια μέρα της ειρηνευτικής διασκέψεως της Γενεύης που αναμένεται να αρχίσει την προσεχή Τετάρτη.

Ο Κίσσιγκερ διεκήρυξε ότι οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την επιστροφή στις Συνταγματικές διευθετήσεις που υπήρχαν πριν από το πραξικόπημα στην Κύπρο.

Ο δρ Κίσσιγκερ θα δεχθεί αργότερα σήμερα τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, αλλά ως Εθνάρχη μάλλον παρά σαν αρχηγό κράτους. Ο κ. Κίσσιγκερ δήλωσε ότι δεν αποκλείεται βεβαίως επιστροφή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στην εξουσία.

Ο κ. Κίσσιγκερ δήλωσε ότι η "συγκεχυμένη κρίση" υπερπηδήθηκε. Ανεκοίνωσε ότι η Σοβιετική Ένωση ζήτησε όπως οι ΗΠΑ βοηθήσουν στην εκκένωση των **150** ρώσων που βρίσκονται στη Λευκωσία.

Πρόσθεσε ότι οι ΗΠΑ προσέφεραν στη Βρετανία ομάδα πεζοναυτών για να βοηθήσουν στη βάση Δεκελείας, αλλά η προσφορά δεν έχει ληφθεί ακόμη.

Το Πεντάγωνο είχε εν τούτοις ανακοινώσει τη χρησιμοποίηση αμερικανικών ελικοπτέρων για τη

μεταφορά **350** αμερικανών από τις βρετανικές βάσεις στο αμερικανικό αεροπλανοφόρο "Ινχον".

Ο δρ Κίσιγκερ τόνισε ότι δεν μπορεί να επιβεβαιώσει τις πληροφορίες ότι η Κυβέρνηση των Αθηνών ανετράπη από πραξικόπημα.

Επίσημοι δήλωσαν αργότερα ότι οι ΗΠΑ προώθησαν ιδέα ενός σχεδίου για τη μετακίνηση των ελληνικών στρατιωτικών που ανεμίχθησαν στο πραξικόπημα και αποδοχή της παραβιάσεως της εκκευρίας. Δεν είναι φανερό ποιος ελέγχει την Αθήνα.

Στην ίδια έκδοση της εφημερίδας (**23** Ιουλίου) δημοσιεύεται ανταπόκριση από την Γαλλία όπου προέβη σε δηλώσεις ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών κ. Σοβανιάρκ.

Ο γάλλος υπουργός είπε ότι βρισκόταν χθες (**22** Ιουλίου) σε στενή επαφή με τον βρετανό και τον αμερικανό συνάδελφο του και με τες γαλλικές πρεσβείες στην Αγκυρα και την Αθήνα.

Η δράση των εννέα της Ευρώπης ενεστάθη τη νύκτα της χθες μετά τη επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο, είπε ο Σοβανιάρκ.

Πρόσθεσε ότι επικοινωνήσε με τον Υπουργό Εξωτερικών της Βρετανίας κ. Κάλλαχαν στις **10.30** το πρωί μετά την ναυτική σύγκρουση Ελλάδας και Τουρκίας.

Ο κ. Σοβανιάρκ εξέφρασε την ίδια ανησυχία και τόνισε ότι θα ήταν ορθό να επέμβουν οι εννέα και σημείωσε το γεγονός ότι οι χώρες της ΕΟΚ κινήθηκαν δυο φορές τις τελευταίες **48** ώρες.

Λίγα λεπτά αργότερα, είπε, μου τηλεφώνησε ο δρ Κίσιγκερ για να μου πει ότι οι ΗΠΑ πρότειναν κατάπαυση του πυρός στις **4** το απόγευμα. Του απάντησα ότι θα καταβάλουμε προσπάθειες με τον ίδιο στόχο και φυσικά διαλέξαμε την ίδια μέρα και ώρα. Μου ξανατηλεφώνησε άλλες τρεις φορές κατά τη διάρκεια της νύκτας.

Μετά που ήλθα σε επαφή με τους συναδέλφους μου της ΕΟΚ τηλεφώνησα στους γάλλους πρεσβευτές στις **11.45** το βράδυ ότι πρέπει να επέμβουν προς την

ελληνική και την τουρκική κυβέρνηση. Στην Αθήνα υπήρχε μια διαφορά χρόνου **20** λεπτών με την αμερικανική πρόταση. Στην Αγκυρα για τεχνικούς λόγους υπήρξε μια μεγαλύτερη καθυστέρηση.

Υπήρχεν εν τούτοις μια σύμπτωση προσπαθειών των εννέα με εκείνες των βρετανών που έχουν ειδική ευθύνη στην Κύπρο και των ΗΠΑ που είχαν ειδικά ουσιαστικά μέσα στη διάθεση τους (οικονομική πίεση) δήλωσε ο υπουργός.

Οι διαπραγματεύσεις με τις ΗΠΑ πέτυχαν. Πήρα την πρωτοβουλία να πληροφορήσω τον δρα Κίσιγκερ για την ενέργεια που πρότεινε η ΕΟΚ και αυτός σε τέσσερις κεχωρισμένες περιπτώσεις με πληροφόρησε για τους σκοπούς του. Υπήρχεν ως εκ τούτου ουσιαστικός παραλληλισμός.

Η Προεδρία της ΕΟΚ τόνισε ότι μπορούσε να δράσει με ουσιαστικό τρόπο σε περίπτωση ανάγκης. Οι διπλωματικοί αντιπρόσωποι μας στην Αγκυρα και την Αθήνα ήσαν μάλλον σκληροί. Αφήσαμε να φανεί ότι οι δύο αυτές χώρες, συνδεδεμένες με την ΕΟΚ πρέπει να εξετάσουν την πολύ απλή έκκληση μας που τους στέλλαμε, είπε.

Σε σχετική ερώτηση ο υπουργός Εξωτερικών τόνισε ότι για "λόγους φρονιμότητας" η ένωση των εννέα ζήτησε "μερική επιστροφή" στο προηγούμενο συνταγματικό καθεστώς της Κύπρου, αλλά όχι απαραίτητως την επανεγκατάσταση του πλήρους "στάτους που υπήρχε προηγουμένως". Με άλλα λόγια της εγκαταστάσεως του προέδρου Μακαρίου.

Ο κ. Σοβανιάρκ είπε ότι είχε πληροφορήσει επίσης την Σοβιετική Ένωση για τις επεμβάσεις του στην Αγκυρα και Αθήνα και ότι η ρωσική στάση είναι "πασιφανής για τη μετριοπάθεια της" και ότι πρόει να έλθει σε επαφή με τον κ. Γκρομύκο τηλεφωνικώς σήμερα **(23 Ιουλίου 1974)**.

Η επέμβαση της ΕΟΚ ήτο σε αντίθεση με την τελευταία κρίση στη Μέση Ανατολή όπου η κινητικότητα της ΕΟΚ ήτο πασιφανώς απύσχα.

Εξ άλλου η εφημερίδα "Τάιμς" δημοσιεύει

ανταπόκριση από την Ελλάδα και την Τουρκία στην οποία αναφέρεται πως οι δυο χώρες ανεκοίνωσαν τη συμφωνία για κατάπαυση του πυρός.

Η δήλωση του πρωθυπουργού κ. Ετζεβίτ έχει ως εξής:

"Η Τουρκία, μια χώρα που αγαπά την ειρήνη και σέβεται τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών, συνεφώνησε στην απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας για κατάπαυση του πυρός στην Κύπρο στις **5** το απόγευμα σήμερα.

Η εφημερίδα "Νταϊηλι Μέιλ" σε ανταπόκριση του Γουίλλιαμ Λάουθερ από την Ουάσιγκτων έγραφε στις **23** Ιουλίου **1974**:

Ο Υπουργός Εξωτερικών δρ Χένρι Κίσιγκερ λέγει ότι το έχει επιτύχει και πάλι.

" Διότι ήτο αυτός και σύμφωνα με την Ουάσιγκτων μόνος, ο οποίος εξώθησε την κατάπαυση του πυρός που έφερε την ειρήνη στην Κύπρο.

Το έκαμε με το τυπικό στυλ του και όπως υπάρχει ισχυρισμός μεταξύ ενός πάρτι στην Καλιφόρνια, ενός ταξιδιού υπεράνω των ΗΠΑ και ενός ολονύκτιου τηλεφωνήματος με τον Λευκό Οίκο.

Το επείγον της υποθέσεως ξεκίνησε καθ' ον χρόνο ο Κίσιγκερ και ο πρόεδρος Νίξον βρισκόταν σε διακοπές εργασίας στην εξοχική κατοικία του Προέδρου στο Σαν Κλεμέντε.

Αμέσως προειδοποίησαν την Ελλάδα και την Τουρκία ότι θα διακόψουν τη στρατιωτική βοήθεια και στις δυο χώρες, εάν ο πόλεμος ξεσπούσε μεταξύ τους. Και οι δυο χώρες εξαρτώνται από τα αμερικανικά όπλα και καμμιά χώρα δεν θα μπορέσει να αντέξει σε μια πλήρη σύρραξη χωρίς προμήθειες.

Από την περασμένη Πέμπτη ο δρ Κίσιγκερ βρίσκετο σε στενή επαφή με τους δυτικογερμανούς με απότερο σκοπό να επεξεργασθούν κοινή φόρμουλα που θα έφερνε την Ελλάδα και την Τουρκία στις διαπραγματεύσεις στο Λονδίνο.

Ο Υφυπουργός Εξωτερικών Τζόζεφ Σίσκο εστάλη στην Αθήνα όπου την Παρασκευή εξασφάλισε την αποδοχή της Ελλάδας να προσέλθει σε συνομιλίες στο

Λονδίνο.

Έχοντας τη συμφωνία αυτή στα χέρια του και μια πρόταση του δρος Κίτσιγκερ ότι μια Κυβέρνηση συμβιβασμού θα εγκαθιδρυθεί στη Λευκωσία προς αντικατάσταση της ελληνικής ομάδας που διενήργησε το πραξικόπημα, ο κ. Σίσκο ανεχώρησε για την Αγκυρα.

Εκεί εν τούτοις απέτυχε. Οι τούρκοι δεν ήσαν διατεθειμένοι να συζητήσουν συμβιβασμό μέχρις ότου ελάμβαναν μέτρα προς προστασία της τουρκοκυπριακής μειονότητας στην Κύπρο.

Αλλά επέμενε και κατά τη διάρκεια της Παρασκευής (προηγούμενης της τουρκικής εισβολής) οι τούρκοι δέχθηκαν να καθυστερήσουν στην εφαρμογή της εισβολής για **48** ώρες.

Ο Σίσκο επικοινωνήσε με τον δρα Κίτσιγκερ που βρισκόταν ακόμα στην Καλιφόρνια και διευθέτησε να εκμεταλλευθούν την περίοδο αυτή με εντατική διπλωματική δραστηριότητα.

Αλλά εντός ωρών οι τούρκοι άλλαξαν απόφαση για την καθυστέρηση και την αυγή άρχισε η εισβολή.

Η επίθεση άρχισε καθ' ον χρόνο ο κ. Σίσκο αναχωρούσε από την Αγκυρα για την Αθήνα για να προσπαθήσει να πείσει τους Έλληνες να μη υποχωρήσουν στη συμφωνία που δέχθηκαν για να μεταβούν στο Λονδίνο για συνομιλίες.

Αυτό το διπλωματικό πήγαινε-έλα δεν ήταν εντελώς άχρηστο. Οι Έλληνες δεν τον άφησαν με κενά χέρια ως εφοβείτο.

Μάλλον αντεπετέθησαν με αξίωση για κατάπαυση του πυρός στην Κύπρο και να αποσύρει η Τουρκία τις δυνάμεις της από τη νήσο.

Ο κ. Σίσκο πήρε την αξίωση της Ελλάδας και μετέβη πίσω στην Αγκυρα καθ' ον χρόνο ο κ. Κίτσιγκερ αναχωρούσε από την Καλιφόρνια για την Ουάσιγκτων.

Καθ' όλη τη διάρκεια του Σαββάτου και την Κυριακή ο δρ Κίτσιγκερ βρισκόταν στο τηλέφωνο στο Λευκό Οίκο και επικοινωνούσε με την Αθήνα, την Αγκυρα, το Λονδίνο και τον Πρόεδρο Νίξον στην Καλιφόρνια.

Ο Πρόεδρος Νίξον είχε μεταφέρει μαζί του το

τηλέφωνο στην παραλία όπου πήγε για μπάνιο. Και σε μια τουλάχιστον περίπτωση ο δρ Κίσιγκερ συζήτησε την κρίση με το Νίξον καθ' ον χρόνο έκαμνε ηλιοθεραπεία στην παραλία.

Κατά τη διάρκεια της Κυριακής ο δρ Κίσιγκερ μίλησε μαζί με τον υπουργό Εξωτερικών της Βρετανίας κ. Κάλλαχαν στο τηλέφωνο για πέντε φορές.

Στη συνέχεια στις 6 το απόγευμα της Κυριακής (ώρα Ουάσιγκτων) ο κ. Κίσιγκερ μίλησε κατ' ευθείαν με την Αθήνα και την Αγκυρα με πρόταση συνοδευομένη με απειλή που θα εφάρμοζε.

Μετά από αυτό και οι δυο συμφώνησαν στην κατάπαυση του πυρός.

Εξάλλου ο Τζων Ντίκυ διπλωματικός ανταποκριτής της εφημερίδας γράφει σχετικά:

Ο κ. Κάλλαχαν δήλωσε χθες στη Βουλή: Εν όψει των διαβεβαιώσεων που δόθηκαν πιστεύω ότι οι συγκρούσεις στην Κύπρο θα τελειώσουν και η ταλαιπωρία του κυπριακού λαού θα τερματισθεί.

Ο υπουργός Εξωτερικών θα αναχωρήσει αύριο στη Βιέννη για ειρηνευτικές συνομιλίες.

Στην ίδια έκδοση της εφημερίδας (23.7.1974) δημοσιεύεται επίσης ανταπόκριση του Μάλκολμ Στιούαρτ από την Αθήνα, ο οποίος αναφέρει:

" Φόβοι ότι οι σκληροί του ελληνικού στρατού ήθελαν ανατροπή της αποφάσεως για κατάπαυση του πυρός στην Κύπρο για κατάπαυση του πυρός στην Κύπρο προκάλεσαν ανησυχία χθες στην Αθήνα.

Επειτα από την ανακοίνωση του καθεστώτος ότι αποδέχθηκε κατάπαυση του πυρός πληροφορίες μιλούν για κινήσεις αρμάτων στα προάστεια των Αθηνών.

Οι καταστηματαρχες έκλεισαν με τα καταστήματα τους και πήγαν στα σπίτια τους.

Οι αξιωματικοί των αρμάτων επέμεναν: "Πάμε στα στρατόπεδα μας, αλλά πρέπει να αναμένονται φασαρίες".

Φαίνεται ότι αξιωματικοί λέγουν την αλήθεια, αλλά αποτελεί κοινό μυστικό ότι ο διοικητής του Τρίτου Σώματος Στρατού Υποστράτηγος Ιωάννης

Ντάβος, πιστεύει ότι ο καθησυχασμός των τούρκων θα οδηγήσει σε περαιτέρω αξιώσεις.

Εν τω μεταξύ υπάρχουν αντιβρετανικά αισθήματα στην Αθήνα και ορισμένες εφημερίδες ισχυρίζονται ότι βρετανικά ελικόπτερα και πλοία βοήθησαν τους τούρκους κατά την εισβολή.

Η Βρετανική πρεσβεία διέψευσε τις πληροφορίες αυτές".

Ο ίδιος ανταποκριτής μεταδίδει: "Αγανακτισμένοι έλληνες λιθοβόλησαν τη βρετανική πρεσβεία χθες τη νύκτα με αποτέλεσμα να θρυμματισθούν υαλοπίνακες των παραθύρων και να καταστραφούν αυτοκίνητα που βρίσκονταν στο προαύλιο.

Οι διαδηλωτές έγραψαν συνθήματα στους τοίχους ισχυριζόμενοι ότι η Βρετανία βοήθησε την τουρκική εισβολή. Προσπάθησαν επίσης να σπάσουν την είσοδο της πρεσβείας.

Σε ένα στάδιο ένας νεαρός άρχισε να αναρριχάται επί του τοίχου της πρεσβευτικής κατοικίας. Εκείνη τη στιγμή μέσα στο σπίτι βρισκόταν μόνο η σύζυγος του πρεσβευτού Σερ Ρόμπιν Χούπερ.

Διπλωμάτες κατόρθωσαν να την μεταφέρουν στην πρεσβεία.

Ο εκπρόσωπος της Πρεσβείας στο Λονδίνο κ. Τσιαρλς Γουάϊραϊτ, δήλωσε: "Πρόκειται για ένα μεγάλο ψέμα. Σε καμιά περίπτωση οι βρετανικές δυνάμεις δεν βοήθησαν τους τούρκους με οποιονδήποτε τρόπο".

Ο Φίλιπ Κνίγκτλεϋ σε ανταπόκριση του από την Αγκυρα μετέδωσε τα εξής:

ΑΓΚΥΡΑ 23 ΙΟΥΛΙΟΥ: Η Τουρκία θα πιέσει για τη διχοτόμηση της Κύπρου στις συνομιλίες της Γενεύης. Ο κ. Τουράν Γκιουνές, Υπουργός Εξωτερικών που αναμένεται να αναχωρήσει για τις συνομιλίες αύριο, φεύγει με ένα σχέδιο διχοτόμησης, το οποίο θεωρεί σαν το μόνο ικανό να φέρει μόνιμη ειρήνη στην Κύπρο.

Το σχέδιο προβλέπει διχοτόμηση αλλά οι τούρκοι προτιμούν τη λέξη διαχωρισμός. Πρόκειται

για τη δημιουργία διαχωριστών περιοχών, με μια τρίτη ουδέτερη που να διαχωρίζει τις δυο περιοχές.

Η γραμμή μπορεί να περάσει από τη δυτική Κερύνεια μέχρι τη Λάρνακα και από την περιοχή της Πράσινης Γραμμής στη Λευκωσία, η οποία διαχωρίζει τις δυο συνοικίες της Λευκωσίας.

Στο παρελθόν το κύριο εμπόδιο στη διχοτόμηση ήτο η δυσκολία στην μετακίνηση των τουρκοκυπρίων από τις περιοχές που ελέγχονται από τους έλληνες. Τώρα ο κ. Ισμαήλ Μποζκούρτι, Πρόεδρος της τουρκοκυπριακής "Εθνοσυνελεύσεως" που βρίσκεται στην Αγκυρα κατά τη διάρκεια της κρίσεως, λέγει ότι είναι βέβαιος ότι η τουρκοκυπριακή κοινότητα επιθυμεί να προβεί σε μια τέτοια ενέργεια εάν έχει σταθερές εγγυήσεις στη νέα περιοχή. Το πρόβλημα που εγείρεται σε ένα τέτοιο σχέδιο είναι το καθεστώς του διαχωριζομένου νησιού.

Κύκλοι της τουρκικής Κυβερνήσεως μιλούν για μια "ανεξάρτητη ομοσπονδία κρατών" αλλά προς το παρόν δεν προσφέρουν σταθερές ιδέες για το πως αυτή η Ομοσπονδία θα κυβερνάται ή από ποιον, εκτός από του να δίδουν έμφαση στο γεγονός ότι δεν θα είναι ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος.

ο Ετζεβίτ, ο πρωθυπουργός της Τουρκίας, μιλά για κυρίαρχη και ανεξάρτητη Κύπρο", αλλά λέγει επίσης ότι η τουρκική παρουσία στη νήσο είναι αδιαμφισβήτητη. Αυτός ήταν στόχος μας και τον πετύχαμε. Η Κερύνεια θα μείνει για πάντα τουρκική" είπε ο κ. Ετζεβίτ.